

УДК: 632.92

ПІВДЕННОАМЕРИКАНСЬКА ТОМАТНА МІНУЮЧА МІЛЬ ЗАГРОЖУЄ ТОМАТАМ В УКРАЇНІ

Грабарчук О.М. – здобувач вищої освіти першого рівня АФ ХДАЕУ

Мринський І.М. – кандидат с.-г. наук, доцент ХДАЕУ

В останні роки на Півдні України зросла кількість запитів від виробників, особливо тих, хто займається вирощуванням томатів у закритому ґрунті, щодо можливих заходів захисту від раніше невідомого шкідника – південноамериканської томатної мінуючої молі (*Tuta absoluta* Meur.). Так цього року томатна мінуюча міль завдала катастрофічного удару по теплицях Одещини. Виробники томатів Одеської області втратили від 20 до 80% врожаю. Одеські тепличники почали бити на сполох. Збитки великі, дехто навіть покидав свої теплиці, втративши весь врожай, та залишив бізнес.

В Україні південноамериканська томатна мінуюча міль вперше з'явилася в 2010 р. Спеціалісти прогнозують, що в сезоні 2021 через навалу комах-шкідників аграрії значно скоротять площі під пасльоновими, зокрема, вирощування томатів, баклажанів та перцю, та збільшать площі під огірки та редис, що не зможе не позначитись на ціні на овочі наступного сезону.

Південноамериканська томатна мінуюча міль відноситься до ряду Лускокрилі, родина Виїмчастокрилі молі. Пошкоджує томати (головна рослина-живитель), баклажани, перець, бадилля картоплі, а також бур'яни родини Пасльонових (дурман звичайний, тютюн сизий, паслін чорний, паслін лінійнолистий, томат волосистий, дреза чилійська та інші.)

Гусениці живляться в апікальних бруньках, квітах і плодах, при цьому вражай може знизитися до 35-100%. На листках та стеблах вони залишають великі ходи-міни у вигляді плям. У разі сильного зараження рослин, листя повністю відмирають і опадають. В уражені плоди можуть проникати патогенні грибки, в разі чого плоди швидко загнивають і втрачають товарний вигляд. Кількість поколінь – 10-12.

Зимуюча стадія – лялечка в поверхневому шарі ґрунту.

Морфологія і біологія розвитку шкідника.

Імаго. Метелик має невеликий розмір тіла (6-7 мм) і розмах крил (8-10 мм.). Загальне забарвлення крил коричнювато-сіре, на передніх вузьких крилах є темні плями і штрихи без смуг. Самці декілька темніше за самиць.

Яйце має розмір 0,4 x 0,2 мм, овально-циліндричну форму та вершково-білій колір.

Гусениця, яка тільки що віродилася, має розмір 0,5 мм, молочно-біла чи жовтувата. У міру дорослішання вона стає жовтувато-зеленого кольору з чорною смугою за головою. Доросла гусениця сягає 9 мм в довжину.

Лялечка світло-коричнева, довжиною майже 6 мм.

Оптимальна температура розвитку фітофага в межах +25...+30°C, нижній температурний поріг розвитку +8...+9°C, верхній – +35°C. Життєвий цикл, залежно від температури навколишнього середовища, триває 30-40 днів.

Цикл розвитку фітофага складається з яйця, гусениці, яка має 4 віки, лялечки та імаго. Одна самка відкладає в середньому 250-300 яєць на поверхню листків, переважно з нижнього боку і пагонів рослин. За 4-5 днів відроджуються гусениці, які вгризаються в плоди, листки чи стебла томатів, утворюють ходи-міни, де харчуються і розвиваються. За 13-15 днів вони тричі линяють, проходять 4 віки і заляльковуються. Основна маса гусениць четвертого віку виходить назовні і заляльковується у коконах на поверхні листків та у ґрунті (в останньому випадку кокон відсутній).

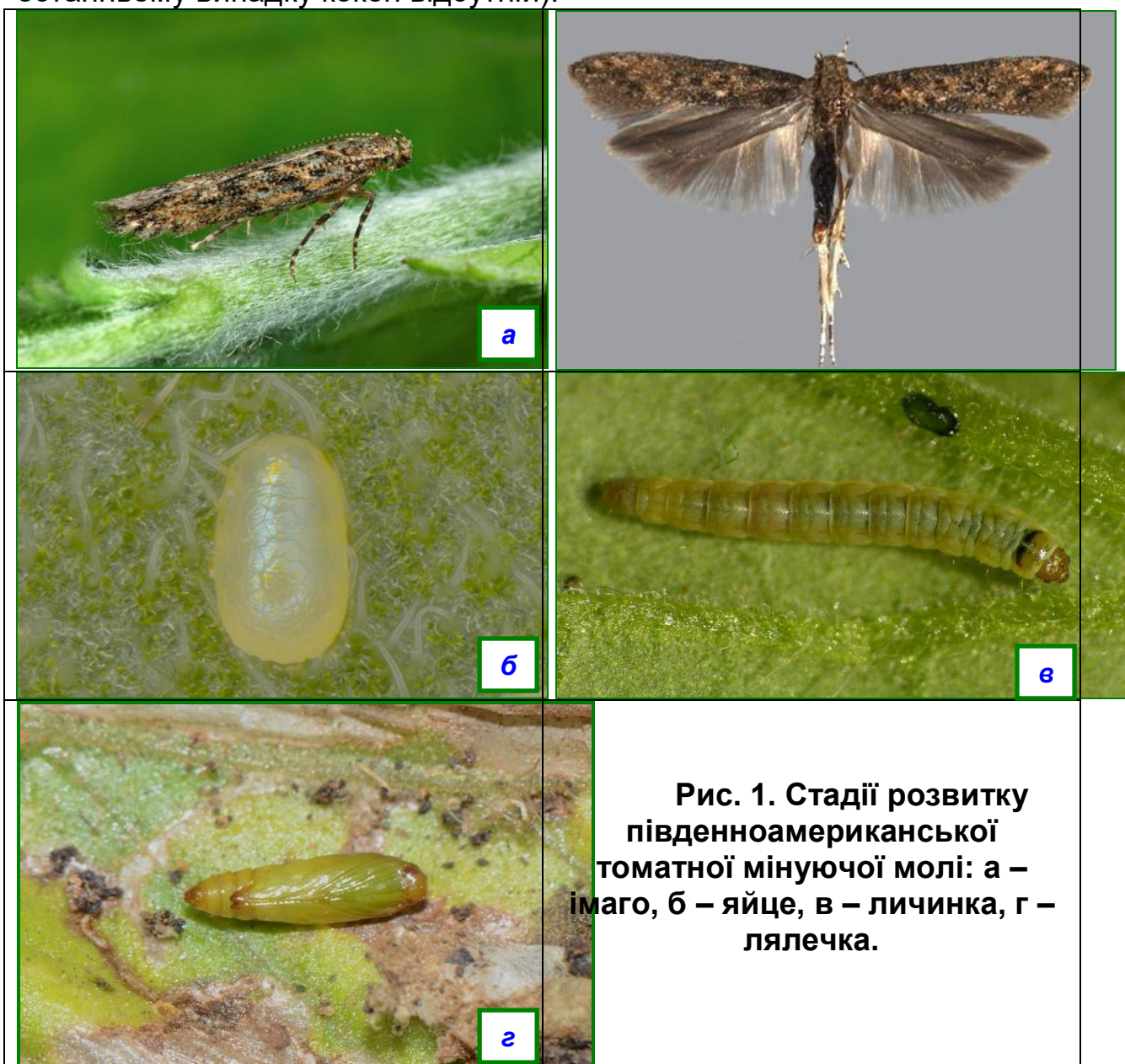

Рис. 2. Зовнішній вигляд пошкодження рослин південноамериканською томатною мінуючою міллю.

Заходи захисту від шкідника:

1. Карантинні. Завезення імпортного посадкового матеріалу і плодів томатів із зон вільних від південноамериканської томатної молі; застосування феромонних пасток для своєчасного виявлення шкідника; обстеження в період вегетації і зберігання плодів томатів та інших пасльонових культур.

2. Агротехнічні. Дотримання сівозміни; обов'язкова оранка; внесення добрив; зрошення; знищення бур'янів родини Пасльонових; ліквідація рослинних решток після збору врожаю.

3. Хімічні. Використання інсектицидів системної та контактної дії, згідно «Переліку пестицидів і агрохімікатів, дозволених для застосування в Україні».

4. Фізичні. Використання ламп-приманок з електричним струмом, а також контроль льоту метеликів за допомогою антимоскітних сіток на фрамугах теплиць.

Рис. 3. Феромона пастка для південноамериканської томатної мінуючої молі.

Рис. 4. Світлова пастка.

Рис. 5. Антимоскітна сітка для запобігання проникнення шкідника в теплиці